

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Факультет іноземної та слов'янської філології
Кафедра теорії та практики романо-германських мов

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. декана факультету
іноземної та слов'янської
філології

Н.І. Кириленко
«30» серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теоретична фонетика німецької мови

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (німецька))

освітньо-професійна програма Середня освіта (Німецька та англійська мови)

додаткова предметна спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))

перший рівень вищої освіти

форма навчання: денна

мова навчання: німецька

Погоджено науково-методичною
комісією факультету іноземної та
слов'янської філології

«30» серпня 2019 р.

Голова

Семеног О.М., д.пед.н., проф.

Суми – 2019

Розробники:

Солощенко В. М.; кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та практики романо-германських мов;

Шевченко О. О., викладач кафедри теорії та практики романо-германських мов.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри теорії та практики романо-германських мов

Протокол № 1 від «30» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри теорії та

практики романо-германських мов

Солощенко В. М.

«30» серпня 2019 р.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, кваліфікація, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язкова (нормативна)
	Спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (німецька)) додаткова предметна спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))	
Загальна кількість годин –90 год.	Кваліфікація: Бакалавр середньої освіти за предметною спеціальністю мова і література (німецька). Вчитель німецької мови і зарубіжної літератури. Вчитель англійської мови	Рік підготовки:
		3-й
		Семестр
		5-й
		Лекції:
	16 год.	
	Практичні, семінарські	
	Освітньо-професійна програма Середня освіта (Німецька та англійська мови)	10 год.
		Самостійна робота
		62год.
Консультації:		
2 год.		
Вид контролю:		
екзамен		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Теоретична фонетика німецької мови» є однією з обов'язкових фахових дисциплін, що належить до циклу професійної підготовки майбутніх вчителів німецької мови і зарубіжної літератури, вчителів англійської мови. Саме тому, ця навчальна дисципліна вивчається у педагогічному університеті, що зумовлено професійною значущістю знань, умінь та навичок із теорії та практики німецькомовного мовлення як фахової дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Теоретична фонетика німецької мови» є формування у студентів вищих навчальних закладів комплексну теоретичних знань щодо фонетичної системи сучасної німецької мови. Загальна мета навчання «Теоретичної фонетики німецької мови» є комплексною, вона, поруч із ознайомленням студентів із основними теоретичними підходами до фонетичних явищ німецької мови забезпечує формування у них компетентностей з фонетичної бази цієї мови та її фонетичних особливостей, опанування ними, розуміння фонетичних явищ сучасної німецької мови у порівнянні з рідною мовою.

Завдання навчального курсу полягають у подальшому набутті студентами фонетичних компетенцій, необхідних в їхній подальшій професійній діяльності вчителя німецької мови, формування у них здатності розуміти та пояснювати різноманітні фонетичні явища з теоретичної точки зору, вміння практично використовувати теоретичні знання з цієї навчальної дисципліни у процесі аналізу мовного матеріалу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Теоретична фонетика німецької мови» студенти повинні знати: основні положення теоретичної фонетики, історію формування німецької літературної вимови, принципи звукової системи сучасної німецької мови, принципи літературної вимови, діалектальні відмінності німецької вимови у німецькомовному просторі тощо; вміти: досліджувати та аналізувати теоретичний матеріал, надати фонетичну характеристику кожному звуку, робити фонемний аналіз слова,

транскрибувати слова, фрази, текст, розрізняти інтонаційний малюнок фрази та інтонувати її та ін.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Теоретична фонетика німецької мови» належить до кола теоретичних лінгвістичних дисциплін та має важливе значення у професійній підготовці майбутніх вчителів німецької мови і світової літератури. Вважаємо, що передумовою для вивчення навчальної дисципліни «Теоретична фонетика німецької мови» на третьому курсі навчання є успішне засвоєння низки обов'язкових навчальних дисциплін на першому («Вступ до мовознавства», «Практична фонетика німецької мови», «Практична граматики німецької мови», «Практика усного та писемного німецького мовлення», «Латинська мова»), другому («Практична фонетика німецької мови», «Практична граматики німецької мови», «Практика усного та писемного німецького мовлення») та третьому («Практична граматики німецької мови», «Практика усного та писемного німецького мовлення») курсах навчання та ін.

3. Результати навчання за дисципліною

Формулювання результатів навчання для обов'язкових навчальних дисциплін зорієнтовано та базується на результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою (програмних результатах навчання), спрямовано на їх деталізацію. Окремий акцент зміщено у площину визначення рівня сформованості результатів навчання, зокрема через його достатність для вирішення певного класу завдань професійної діяльності та/або подальшого навчання за освітньою програмою.

За результатами вивчення навчальної дисципліни за цією програмою студенти повинні оволодіти необхідним рівнем програмних компетентностей (інтегральних, загальних, професійних (фахових) тощо.

Стосовно програмних результатів навчання, то такі визначаються наступним шляхом:

Знання	ПРЗ-1	ПРЗ-1. Знає основні історичні етапи розвитку предметної області.
	ПРЗ-4	ПРЗ-4. Знання та усвідомлення сучасних філологічних і дидактичних засад навчання іноземної мови та світової літератури, особливостей використання мовних одиниць у певному контексті.
	ПРЗ-5	ПРЗ-5. Демонструє реалізацію теоретичних й методичних засад навчання іноземної мови та зарубіжної літератури в базовій середній школі.
Уміння	ПРУ-1	ПРУ-1. Уміння оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.
	ПРУ-8	ПРУ-8. Використовує гуманістичний потенціал іноземної мови та зарубіжної літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України.
Комунікація	ПРК-2	ПРК-2. Володіння основами професійної культури, здатність створювати, редагувати й перекладати тексти професійного змісту державною та іноземною мовами.
	ПРК-3	ПРК-3. Здатність забезпечити діалог культур у процесі вивчення іноземної мови та світової літератури, та уникати культурних конфліктів, створити умови для міжкультурної комунікації.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка рівня та якості знань студентів здійснюється у відповідності до методики рейтингової оцінки та полягає у здійсненні розрахунку суми балів за всіма видами практичних завдань та результатами самостійної роботи. Акумулявання (накопичення) балів здійснюється протягом семестру. Залік/іспит проводиться в усній або письмовій формі за умови попередньої підготовки студента.

Щодо системи розподілу балів, які отримують студенти та рейтингової системи, яка трансформується в національну шкалу та шкалу ECTS, то відповідні відомості наведені у цій програмі.

Шкала ECTS	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	Студент у повному обсязі викладає вивчений матеріал, дає

	правильні визначення понять, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтувати свої судження, застосувати знання практично, навести свої приклади, опрацював різні джерела інформації і творчо використав їх при відповіді, виявляє здатність до оригінальних рішень, та вміння аргументовано висловлювати свою точку зору, володіння в повному обсязі базовим лексичним словником, передбаченим програмою. Допускаються 1-2 граматичні та лексичні помилки.
В	Студент добре знає теоретичний матеріал, дає визначення понять, може обґрунтувати свої судження, може систематизувати набуті знання, добирає переконливі аргументи на підтвердження власного судження, володіє матеріалом при вирішенні практичних завдань. Студент коректно висловлює свою точку зору, вживає правильно граматичні конструкції, демонструє викладення матеріалу без стилістичних огріхів та вміння висловити і граматично обґрунтувати свою точку зору, володіння в достатньому обсязі базовим лексичним словником, передбаченим програмою. Допускаються 2-3 граматичні та лексичні помилки.
С	Студент добре знає теоретичний матеріал, дає визначення понять, може обґрунтувати свої судження, може систематизувати набуті знання, добирає переконливі аргументи на підтвердження власного судження, володіє матеріалом при вирішенні практичних завдань. Демонструє вміння висловлювати власну точку зору, володіння в достатньому обсязі базовим лексичним словником, передбаченим програмою. Допускаються 3-4 граматичні та лексичні помилки.
Д	Викладення матеріалу не в повному обсязі, неглибоке володіння теоретичним та практичним матеріалом. Тема розкрита без використання активного та пасивного, лексичного та граматичного матеріалу. Студент висловлює особисте ставлення до проблеми поверхово. Допускаються 4-5 граматичних та лексичних помилок.
Е	Досить поверхове викладання матеріалу, неповне розкриття суті мовного явища. Студент знає матеріал, без аргументації своїх висновків, без своїх прикладів і не завжди адекватно використовує знання у практичній частині. Допускаються 5-6 мовних помилок.
Ф	Студент не виконав завдання.
ФХ	Студент слабо володіє матеріалом, відтворює лише основні положення, знає окремі фрагменти, що складають незначну частину матеріалу. Демонструє невміння висловити та аргументувати свою точку зору на запропоновану тему через недостатній словниковий запас. Допускається понад 6 мовних помилок.

Розподіл балів (для екзамену)

		Разом	Сума	Підсумкова контрольна робота	Підсумко- вий (екзамен)	Сума
Поточний контроль			60	15	25	100
Розділ 1	Теми (1– 3)	30				
Розділ 2	Теми (1 – 2)					
Контроль самостійної роботи						
Розділ 1	Теми (1– 3)	30				
Розділ 2	Теми (1 – 2)					

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни «Теоретична фонетика німецької мови» є усне опитування, виконання практичних (самостійних) завдань із відповідних тем, презентації результатів виконаних творчих (самостійних) завдань, написання тестових завдань, контрольних робіт та ін.

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретична фонетика як наука. Семасіологія.

Тема 1. Предмет теоретичної фонетики, її зміст і основні завдання. Фонетика як наука. Фізіологія та акустика звукових одиниць.

Тема 2. Система німецьких голосних та приголосних звуків. Поняття приголосного звука. Система приголосних звуків німецької мови. Акустично-артикуляційні ознаки приголосних звуків. Фонологічні варіації приголосних звуків. Проблемні питання системи приголосних звуків.

Тема 3. Поняття голосного звука. Система голосних фонем німецької мови. Акустично-артикуляційні ознаки голосних звуків. Проблемні питання системи голосних звуків.

Тема 4. Графіка та орфографія. Поняття графіки та орфографії. Принципи орфографічних правил. Транскрипція ІФА. Система діакритичних знаків. Фонетична та фонологічна транскрипція. Основні положення нового німецького правопису.

Розділ 2. Одиниці фонетики та мовний апарат. Фонологічна система німецької мови.

Тема 1. Передумови виникнення фонології. Поняття фонем. Фонем та алофони. Функції фонем. Класифікація фонемосистем. Кореляції. Основні положення фонологічних шкіл. Поняття архіфонем.

Тема 2. Склад. Поняття складу. Різновиди складів у німецькій мові. Структура складу у німецькій мові. Теорії складоутворення.

Тема 3. Модифікації звуків у мовленні. Редукція. Асиміляція. Акомодация. Дисиміляція. Гемінація. Закон кінця слова. Елізія.

Тема 4. Словесний наголос у німецькій мові. Поняття наголосу. Види наголосу. Ступені наголосу. Правила словесного наголосу у німецькій мові. Функції наголосу. Інтонація та її характеристики. Поняття інтонації. Компоненти інтонації. Функції інтонації. Зіставна характеристика німецької та української інтонації.

7. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин
	Денна форма

	Усього	у тому числі			
		лекції	практ. р	самоств.р.	конс.
Розділ 1.					
Теоретична фонетика як наука. Семасіологія					
Тема 1. Предмет теоретичної фонетики, її зміст і основні завдання. Фонетика як наука. Фізіологія та акустика звукових одиниць.	10	2	2	6	
Тема 2. Система німецьких голосних та приголосних звуків. Поняття приголосного звука. Система приголосних звуків німецької мови. Акустично-артикуляційні ознаки приголосних звуків. Фонологічні варіації приголосних звуків. Проблемні питання системи приголосних звуків.	12	2	2	8	
Тема 3. Поняття голосного звука. Система голосних фонем німецької мови. Акустично-артикуляційні ознаки голосних звуків. Проблемні питання системи голосних звуків.	10	2		8	
Тема 4. Графіка та орфографія. Поняття графіки та орфографії. Принципи орфографічних правил. Транскрипція ІФА. Система діакритичних знаків. Фонетична та фонологічна транскрипція. Основні положення нового німецького правопису.	12	2	2	8	
Разом	44	8	6	30	
Розділ 2.					
Одиниці фонетики та мовний апарат.					

Фонологічна система німецької мови					
Тема 1. Передумови виникнення фонології. Поняття фонем. Фонем та алофони. Функції фонем. Класифікація фонемосистем. Кореляції. Основні положення фонологічних шкіл. Поняття архіфонем.	12	2	2	8	
Тема 2. Склад. Поняття складу. Різновиди складів у німецькій мові. Структура складу у німецькій мові. Теорії складоутворення.	10	2		8	
Тема 3. Модифікації звуків у мовленні. Редукція. Асиміляція. Акомодация. Дисиміляція. Гемінація. Закон кінця слова. Елізія.	10	2		8	
Тема 4. Словесний наголос у німецькій мові. Поняття наголосу. Види наголосу. Ступені наголосу. Правила словесного наголосу у німецькій мові. Функції наголосу. Інтонація та її характеристики. Поняття інтонації. Компоненти інтонації. Функції інтонації. Зіставна характеристика німецької та української інтонації.	12	2	2	8	
Разом	46	8	4	32	2
Усього годин	90	16	10	62	2

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	Предмет теоретичної фонетики, її зміст і основні завдання. Фонетика як наука. Фізіологія та акустика звукових одиниць.	2
2.	Система німецьких голосних та приголосних звуків. Поняття приголосного звука. Система приголосних звуків німецької мови. Акустично-артикуляційні ознаки приголосних звуків. Фонологічні варіації приголосних звуків. Проблемні питання системи приголосних звуків.	2
3.	Поняття голосного звука. Система голосних фонем німецької мови. Акустично-артикуляційні ознаки голосних звуків. Проблемні питання системи голосних звуків.	2
4.	Графіка та орфографія. Поняття графіки та орфографії. Принципи орфографічних правил. Транскрипція ІФА. Система діакритичних знаків. Фонетична та фонологічна транскрипція. Основні положення нового німецького правопису.	2
5.	Передумови виникнення фонології. Поняття фонем. Фонем та алофони. Функції фонем. Класифікація фонемосистем. Кореляції. Основні положення фонологічних шкіл. Поняття архіфонем.	2
6.	Склад. Поняття складу. Різновиди складів у німецькій мові. Структура складу у німецькій мові. Теорії складоутворення.	2
7.	Модифікації звуків у мовленні. Редукція. Асиміляція. Акомодація. Дисиміляція. Гемінація. Закон кінця слова. Елізія.	2
8.	Словесний наголос у німецькій мові. Поняття наголосу. Види наголосу. Ступені наголосу. Правила словесного наголосу у німецькій мові. Функції наголосу. Інтонація та її характеристики. Поняття інтонації. Компоненти інтонації. Функції інтонації. Зіставна характеристика німецької та української інтонації.	2
	Разом	16

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	Предмет теоретичної фонетики, її зміст і основні завдання. Фонетика як наука. Фізіологія та акустика звукових одиниць.	2
2.	Система німецьких голосних та приголосних звуків. Поняття приголосного звука. Система приголосних звуків німецької	2

	мови. Акустично-артикуляційні ознаки приголосних звуків. Фонологічні варіації приголосних звуків. Проблемні питання системи приголосних звуків. Поняття голосного звука. Система голосних фонем німецької мови. Акустично-артикуляційні ознаки голосних звуків. Проблемні питання системи голосних звуків.	
3.	Графіка та орфографія. Поняття графіки та орфографії. Принципи орфографічних правил. Транскрипція ІФА. Система діакритичних знаків. Фонетична та фонологічна транскрипція. Основні положення нового німецького правопису.	2
4.	Передумови виникнення фонології. Поняття фонем. Фонем та алофони. Функції фонем. Класифікація фонемосистем. Кореляції. Основні положення фонологічних шкіл. Поняття архіфонем. Склад. Поняття складу. Різновиди складів у німецькій мові. Структура складу у німецькій мові. Теорії складоутворення. Модифікації звуків у мовленні. Редукція. Асиміляція. Акомодация. Дисиміляція. Гемінація. Закон кінця слова. Елізія.	2
5.	Словесний наголос у німецькій мові. Поняття наголосу. Види наголосу. Ступені наголосу. Правила словесного наголосу у німецькій мові. Функції наголосу. Інтонація та її характеристики. Поняття інтонації. Компоненти інтонації. Функції інтонації. Зіставна характеристика німецької та української інтонації.	2
	Разом	10

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	Предмет теоретичної фонетики, її зміст і основні завдання. Фонетика як наука. Фізіологія та акустика звукових одиниць.	6
2.	Система німецьких голосних та приголосних звуків. Поняття приголосного звука. Система приголосних звуків німецької мови. Акустично-артикуляційні ознаки приголосних звуків. Фонологічні варіації приголосних звуків. Проблемні питання системи приголосних звуків.	8
3.	Поняття голосного звука. Система голосних фонем німецької мови. Акустично-артикуляційні ознаки голосних звуків. Проблемні питання системи голосних звуків.	8
4.	Графіка та орфографія. Поняття графіки та орфографії. Принципи орфографічних правил. Транскрипція ІФА. Система діакритичних знаків. Фонетична та фонологічна транскрипція.	8

	Основні положення нового німецького правопису.	
5.	Передумови виникнення фонології. Поняття фонем. Фонем та алофони. Функції фонем. Класифікація фонемосистем. Кореляції. Основні положення фонологічних шкіл. Поняття архіфонем.	8
6.	Склад. Поняття складу. Різновиди складів у німецькій мові. Структура складу у німецькій мові. Теорії складоутворення.	8
7.	Модифікації звуків у мовленні. Редукція. Асиміляція. Акомодація. Дисиміляція. Гемінація. Закон кінця слова. Елізія.	8
8.	Словесний наголос у німецькій мові. Поняття наголосу. Види наголосу. Ступені наголосу. Правила словесного наголосу у німецькій мові. Функції наголосу. Інтонація та її характеристики. Поняття інтонації. Компоненти інтонації. Функції інтонації. Зіставна характеристика німецької та української інтонації.	8
	Разом	62

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Стеріополо О. І. Теоретичні засади фонетики німецької мови / О. І. Стеріополо – Вінниця : Нова Книга, 2004. – 316 с.
2. Шевченко О. О. Навчально-методичний посібник з практичної фонетики німецької мови / О. О. Шевченко – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – 124с.
3. Шевченко О. О. Теоретична фонетика сучасної німецької мови. Навчально-методичний посібник / уклад. О. О. Шевченко – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2016. – 139 с.

Додаткові:

1. Duden – Das Aussprachewörterbuch : [Aussprache und Betonung von über 132 000 Wörtern und Namen] / bearb. von Stefan Kleiner und Ralf Knöbl in Zusammenarbeit mit der Dudenredaktion. [Red. Bearb.: Franziska Münzberg]. - 7., komplett überarbeitete und aktualisierte Auflage. - Berlin : Dudenverlag ; Mannheim : Inst. für Dt. Sprache, 2015.

Інформаційні ресурси

German Language Lab: оригінальні німецькі джерела з автентичними аудіотекстами, фонетичні вправи, збірка аудіофайлів у різних форматах до окремих лексичних тем, уроки з вимови для тих, хто вивчає німецьку;	[Die elektronische Ressource]. Das Regime des Zugriffes : http://german.about.com/library/blgerlab.htm
Правила вимови та інтонації з фонетичними вправами;	[Die elektronische Ressource]. Das Regime des Zugriffes : http://cornelia.siteware.ch/phonetik/#int

	onation
Автентичні вірші німецькою мовою;	[Die elektronische Ressource]. Das Regime des Zugriffes : https://www.lyrikline.org/de/gedichte?nav=1&lang%5B%5D=de
Аудіокурси німецькою мови;	[Die elektronische Ressource]. Das Regime des Zugriffes : http://www.movi.com.ua/audiokursi-nemeckoyi-movi
Аудіокниги німецькою мовою;	[Die elektronische Ressource]. Das Regime des Zugriffes : http://www.movi.com.ua/audioknigi-na-nimeckiy-movi
Фонетичний он-лайн конвертер з німецької мови;	[Die elektronische Ressource]. Das Regime des Zugriffes : http://familientagebuch.de/rainer/2007/38.html#4
Теорія і практика фонетики німецької мови;	[Die elektronische Ressource]. Das Regime des Zugriffes http://www.fb10.uni-bremen.de/khwagner/phonetik/kapitel1.aspx 2
Крістіан Леман – основи фонетики та фонології німецької мови (Einführung in die Phonetik und Phonologie des Deutschen von Christian Lehmann)	[Die elektronische Ressource]. Das Regime des Zugriffes http://www.christianlehmann.eu/ling/lg_system/phon/index.html ? http://www.christianlehmann.eu/ling/lg_system/phon/phon_vs_phon.html

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Технічне обладнання для прослуховування та перегляду програмного матеріалу.
2. Фонограми, аудіокниги, аудіотексти, аудіокурси німецькою мовою.
3. Граматичні довідники, словники дво- та одномовні (перекладні, тлумачні, етимологічні, іншомовних слів тощо.).
4. Навчальні посібники, підручники, методичні розробки з теорії та практики викладання фонетики німецької мови.
5. Тематичні ілюстрації, плакати, таблиці.